

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка Навчально-
науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНИХ ЛЕКСЕМ
В ІСПАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІМАРІО ВАРГАСА ЛЬЙОСИ “ХТО ВБИВ
ПАЛОМІНО МОЛЕРО?”**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату
освітньої програми *«Переклад з
іспанської та з англійської мов»*,
спеціальність – 035 Філологія
Аліна Євгенівна ПУХОВСЬКА

Науковий керівник:
к.філол.н., доц. Сергій ФОКІН
Рецензент:
к.філол.н., проф. Галина ВЕРБА

«Допущено до захисту»
на засіданні кафедри
*теорії та практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова*
Протокол № 9/1 від «21» червня 2024 року
завідувач кафедри (підпис)
д.філол.н., проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

КИЇВ
2024

Анотація

Дипломна робота присвячена дослідженню відтворення стилістично знижених лексем в іспансько-українському перекладі. Дослідження сприяє глибшому розумінню мовних нюансів і культурних контекстів, що впливають на точність та адекватність перекладу. Матеріалом дослідження слугували стилістично знижені лексеми з повісті Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?”. Метою роботи є виявлення основних труднощів перекладу стилістично знижених лексем та виявлення способів і прийомів їх подолання, зокрема відтворення та дослідження ролі та функцій стилістично зниженої лексики у художньому тексті. Для визначення розбіжностей та схожостей в українській та іспанській мовах було використано контрастивний метод, також для дослідження способів перекладу стилістично зниженої лексики було використано метод спостереження. У теоретичному розділі розглянуто роль та функції стилістично зниженої лексики в сучасній мові, її склад як джерело труднощів перекладу та стратегії відтворення даної лексики з точки зору досягнення адекватності та еквівалентності. У практичному розділі розглянуто стилістично знижену лексику, яка трапляється в творі Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?” та проаналізовано специфіку відтворення даної лексики в перекладі на українську мову. Аналіз дозволив встановити методи за допомогою яких здійснюється переклад стилістично зниженої лексики у досліджуваному творі. У результаті аналізу виявлено способи відтворення даного пласту лексики, а саме втрати, які супроводжуються компенсацією, пряме відтворення та евфемізація в перекладі. Було також встановлено, що стилістично знижені лексеми не лише задають тон оповіді, але й служать маркерами для окремих персонажів, відображаючи їх соціальний статус, емоційний стан та індивідуальні особливості, що підсилює загальний ефект тексту.

Ключові слова: *стилістично знижена лексика, іспансько-український переклад, стратегії перекладу, втрати та компенсація, пряме відтворення, евфемізація.*

Annotation

The thesis is devoted to the study of the reproduction of stylistically reduced lexemes in Spanish-Ukrainian translation. The study contributes to a deeper understanding of linguistic nuances and cultural contexts that affect the accuracy and adequacy of translation. The material of the study was stylistically reduced lexemes from the novel *Who Killed Palomino Molero* by Mario Vargas Llosa. The purpose of the study is to identify the main difficulties in translating stylistically reduced lexemes and to identify ways and methods of overcoming them, in particular, to reproduce and study the role and functions of stylistically reduced vocabulary in a literary text. The contrastive method was used to determine the differences and similarities in the Ukrainian and Spanish languages, and the method of observation was used to study the ways of translating stylistically reduced vocabulary. The theoretical section deals with the role and functions of stylistically reduced vocabulary in the modern language, its composition as a source of translation difficulties and strategies for reproducing this vocabulary in terms of achieving adequacy and equivalence. The practical section deals with the stylistically reduced vocabulary used in Mario Vargas Llosa's novel 'Who Killed Palomino Molero?' and analyses the specifics of reproducing this vocabulary in translation into Ukrainian. The analysis allowed us to identify the methods used to translate the stylistically reduced vocabulary in the work under study. The analysis has revealed the ways of reproducing this layer of vocabulary, namely losses accompanied by compensation, direct reproduction and euphemisation in translation. It has also been found that stylistically reduced lexemes not only set the tone of the narrative, but also serve as markers for individual characters, reflecting their social status, emotional state and individual characteristics, which enhances the overall effect of the text.

Key words: *stylistically reduced vocabulary, Spanish-Ukrainian translation, translation strategies, losses and compensation, direct reproduction, euphemisation.*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНА ЛЕКСИКА ЯК ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ	7
1.1 Роль та функції «стилістично зниженої лексики» в сучасній мові	7
1.2 Склад стилістично зниженої лексики іспанської та української мов як джерело труднощів перекладу	12
1.3 Стратегії відтворення стилістично знижених лексем з точки зору досягнення адекватності та еквівалентності.....	20
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	27
РОЗДІЛ II. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНОЇ ЛЕКСИКИ У ПОВІСТІ МАРІО ВАРГАСА ЛЬЙОСИ “ХТО ВБИВ ПАЛЮМІНО МОЛЕРО?”	28
2.1. Характеристика стилістично знижених лексем у тексті повісті	28
2.2. Специфіка відтворення стилістично зниженої лексики українською мовою на прикладі повісті Маріо Варгаса Льйоси	34
2.2.1 Втрати та компенсації в перекладі.....	36
2.2.2 Пряме відтворення стилістично зниженої лексики в перекладі.....	38
2.2.3 Евфемізація в перекладі	40
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	44
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
RESUMEN	52

ВСТУП

Переклад художніх творів завжди був складним завданням, що вимагає не лише глибокого знання вихідної та цільової мов, але й розуміння культурних контекстів та стилістичних особливостей оригіналу. Складним аспектом в перекладознавстві є відтворення стилістично знижених лексем, які часто використовуються для передачі колориту, характеру персонажів та атмосфери твору.

Актуальність даного дослідження полягає в необхідності адекватного відтворення стилістично знижених лексем в перекладі для збереження автентичності та емоційного забарвлення оригіналу.

Практичне значення роботи полягає в дослідженні методів перекладу та специфіки відтворення даної лексики українською мовою на прикладі твору Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?”.

Питанням відтворення стилістично зниженої лексики в перекладі займалися багато науковців, такі як А. А. Білас, Н. В. Волинець, А. Ю. Марховська, І. С. Орлова, С. Б. Фокін та інші перекладознавці. Їхні праці значною мірою сприяють поглибленню розуміння процесів перекладу та вдосконаленню методів перекладацької діяльності в різних мовах.

Метою даної роботи є аналіз та визначення способів відтворення стилістично знижених лексем та виявленні труднощів, з якими стикаються перекладачі при перекладі.

Завданням роботи є:

- а) визначити основні труднощі перекладу стилістично знижених лексем;
- б) встановити стратегії відтворення стилістично знижених лексем;
- в) дослідити роль та функції стилістично зниженої лексики

Об'єктом дослідження є стилістично знижені лексеми в іспанському та українському мовних середовищах.

Емпіричним матеріалом дослідження є повість Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Морело?”. Аналіз було проведено на основі перекладу Л.

Олевського та С. Борщевського. Було опрацьовано 30 сторінок оригінального тексту та здійснено вибірку стилістично зниженої лексики.

Предметом дослідження виступають приклади перекладу стилістично знижених лексем у творі Маріо Варгаса Льюїса “Хто вбив Паломіно Морело?” та відповідні фрагменти в українському перекладі.

Методологічною основою дослідження є комплексний підхід, що включає теоретичний аналіз літератури з питань перекладу стилістично знижених лексем, а також емпіричний аналіз перекладацьких рішень на прикладі конкретного твору.

Для досягнення поставлених завдань використовувалися **методи** аналізу довідкових та наукових матеріалів, контрастивний метод (для встановлення схожостей та розбіжностей між порівнюваними мовами), метод суцільної вибірки (для збору та аналізу текстового матеріалу), метод спостереження (для виявлення способів відтворення стилістично зниженої лексики), контекстуальний аналіз (для уточнення значення мовної одиниці) та семантичний аналіз (для виявлення семантичної характеристики мовної одиниці шляхом її тлумачення).

Розділ I. СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНА ЛЕКСИКА ЯК ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Роль та функції «стилістично зниженої лексики» в сучасній мові

У сучасному світі, де комунікація стала необхідною складовою кожного аспекту нашого життя, мова виконує неймовірно важливу роль. Вона є не лише засобом передачі інформації, але й відображенням культурних, соціальних та інтелектуальних аспектів суспільства. Мова є важливим засобом передачі інформації, як доброї так і поганої. В світі існує безліч мов та в кожній з них ми можемо знайти найрізноманітнішу лексику для вираження майже будь-яких бажань, питань та почуттів. В українській мові прийнято поділяти лексику на стилістично нейтральну та стилістично забарвлену. Проте, деякі лексеми не можна чітко віднести до конкретної групи, адже кожне слово в певному контексті може мати різний відтінок значення. Це означає, що окремі стилістичні забарвлення виникають okazіонально, і на рівні словника статично їх зафіксувати не можливо. Деякі багатозначні слова в одних значеннях можуть бути нейтральними (Сонце сяє на небі), а в інших – закріпленими за певним стилем (У твоїх очах сонце світиться).

Дедалі частіше у творах різних письменників можна зустріти лексику, яка декілька років тому піддавалася цензурі або замінялася на стилістично нейтральну. Через заміну таких слів на стилістично нейтральні багато творів втрачало свою експресивність і справжність та перетворювалось на “сухий” текст. В творах українських письменників та перекладах робіт на українську мову це особливо помітно, адже у нас багато творів все ще піддаються цензурі.

Проте, незважаючи на це, в наш час автори почали застосовувати стилістично обценну лексику, навіть якщо вона є грубою або занадто експресивною, що в свою чергу робить твір живим і відображає мовні уподобання суспільства. Останнім часом у мові, як в усному спілкуванні, так і в літературних творах, помітне збільшення використання стилістично зниженої

лексики, а саме, розмовних слів, просторіччя, жаргонізмів, вульгаризмів та лайки. В свою чергу Н. Войцехівська вважає, що така тенденція до “зниження щабля” літературної мови, жаргонізації та демократизації мовлення, безумовно, сприяють ефективності комунікації, а також оновленню літературного канону та розвитку нового балансу мовних рівнів. Однак, це також визначає орієнтацію мовлення на найнижчий культурний рівень споживачів мови. [5]

Звісно, існує багато думок стосовно використання стилістично зниженої лексики, як у живому спілкуванні, так і в літературі, проте така лексика відображає національний характер і емоції, що хоче донести автор при написанні твору. Тому при перекладі літератури, важливо враховувати всі пласти лексики та відтворювати їх.

На думку Н. Волинець, переклад табуьованої лексики вимагає від перекладача не лише знання мови та теоретичних основ, але й глибокого розуміння культури та менталітету носіїв мови для адекватного відтворення у цільовій мові. У процесі перекладу важливо враховувати метафоричне забарвлення, смислові акценти автора, його задум та мету комунікації. Опущення або пом'якшення таких лексичних одиниць може спотворити стиль автора і призвести до втрати емоційного ефекту. Водночас, надмірне і необґрунтоване вживання ненормативної лексики може знизити загальне естетичне враження від твору, перетворивши його на примітивне лихослів'я.[7]

До прикладу, при перекладі роману Карлоса Руїса Сафона “Тінь вітру”, перекладачка І. Паненко, на нашу думку, вдало передала стилістично знижену лексику та відтворила її з достатньою експресивністю. Наприклад, в даному фрагменті відтворений емоційний контекст уривку, навіть при наявності деяких втрат: “—Sí, a tu *puta madre*. Mira, porque hoy me coges de buen humor, porque si no te llevaba ahora a jefatura y te daba otra pasada con el soplete. Anda, sé un buen chaval y cuéntale de verdad a tu amigo el inspector Fumero *qué coño* hacéis tú y tu amigo aquí. Colabora un poco, *joder*, y así me ahorras hacerle una cara nueva al niño este que te has echado de mecenas.”[42]

“— Родича? Тільки не кажи, що *твою кляту матір!* Послухай, тобі пощастило зустрітися зі мною в гарний день, а то я б забрав тебе до відділку й дав іще один урок розпеченим лютівником. Будь чемним хлопчиком і розкажи своєму старому приятелеві інспектору Фумеро правду. Трохи співпраці — й ти позбавиш мене від необхідності биття цього маленького розумного хлопчика, якого ти вибрав за спонсора.”[41]

Стосовно використання та функцій “стилістично зниженої лексики” в художніх творах і в загальному мовленні дуже влучними є коментарі Б. Коваленко. У своїй роботі, присвяченій стилістично заниженій лексиці, він розглядає кілька ключових аспектів, які визначають її роль та функції в мові.

По-перше, така лексика виконує оцінну та експресивну функції. Вона може викликати певні емоції або ставити позитивну чи негативну оцінку. Таким чином, вона додає виразності та колориту до мовлення, допомагаючи автору досягти певного ефекту на аудиторію.[12] Т. Панченко теж притримується думки, що в публіцистиці та художній літературі використовують стилістично знижену лексику, особливо слова зі зневажливим, лайливим та вульгарним забарвленням, для вираження думок про події або людей, зазвичай щоб дати негативну оцінку або характеристику. У публіцистичних текстах така лексика співіснує зі суспільно-політичною, яка є нейтральною, що акцентує увагу читача на виразному слові. [18] Наприклад, в повісті Маріо Варгаса Льоса “Хто вбив Паломіно Молеро?” головний герой твору лейтенант Літума при діалозі з полковником Міндреау, який є його начальником, не дозволяє собі використовувати знижену лексику по відношенню до Міндреау, але щоб розуміти відношення героя до ситуації автор використовує нецензурну лексику у внутрішньому мовленні персонажа, коли він обмірковує певні ситуації, але не допускає таких слів коли говорить вголос. Можемо побачити таку ситуацію на прикладі цього фрагменту: “¿Por qué nos odias”, pensó Lituma. “¿Y por qué eres tan déspota, concha de tu madre?”. -No hace falta, mi Coronel – sonrió el Teniente Silva. – El Memorándum no se ha perdido.[43]

“Чому ти нас ненавидиш, — подумав Літума. — І чому ти такий деспот, трясця твоєї матері?”

- Не треба, пане полковнику, – всміхнувся лейтенант. – Довідка в нас є.”[40]

По-друге, стилістично знижена лексика, коли використовується у мові публіцистики, сприяє реалізації принципу діалогічного мовлення. Це означає, що вона сприяє контакту з читачем, створюючи враження невимушеного, неформального спілкування. Така лексика може відобразити авторське ставлення до теми та намагатися побудувати зв'язок із аудиторією на рівні співрозмовника.[12] Такий принцип мовлення можна простежити в деяких джерелах масової інформації, як наприклад в інтернет-журналі ПіК (“Політика і Культура”). В статтях та заголовках до них можна побачити багато стилістично зниженої лексики, що сприяє контакту з читачем способом неформального спілкування. Наприклад:

“ “Чуваки” із чвк: фальшива партитура «Вагнера»

Хай читач дарує за вживання цього сленгового слова, але навіть і воно не в повній мірі відображає духовну ницість та мерзотну сутність “оркестрантів” вагнерівського військового угруповання.”[19]

По-третє, використання стилістично зниженої лексики в мові газет допомагає привернути увагу читача. Це може бути досягнуто за допомогою використання нестандартних слів та виразів, які виокремлюються на тлі загального стилю газетної мови. Автори статей у газетах можуть розраховувати на те, що ця нестандартна лексика приверне увагу читача, зробивши текст більш цікавим та запам'ятовуваним, незалежно від того, наскільки він цікавиться конкретною темою. Такий же прийом може спрацювати не лише в газетах, а також в статтях, різних художніх творах та книжках. [12] В українській художній літературі багато століть було не прийнято вживати стилістично знижену лексику, проте в наш час зазначена лексика все більше входить у вжиток в українських творах. Тому для читачів побачити нецензурну лексику в творах українських письменників викликає здивування та привертає увагу. Наприклад, в романі Ю. Андруховича “Московіада” автор використовує стилістично

знижену лексику в різних ситуаціях, що дуже привертає увагу читачів: “На якомусь із нижніх поверхів верескливий жіночий голос несподівано задеренчав: “Сука ти паследня!” Потім забряжчало бите скло, почувлися глухі удари, мов хтось забиває в стіну цвяхи чужою головою, а потім низький чоловічий голос повідомив: “Дура ти, Зінка, ведь люблю я тебя!” На цьому все затихло.”[39]

Згідно з думкою Б. Коваленка, під поняттям “стилістично знижена лексика” розуміємо всі ті слова та вирази, які знаходяться на межі літературної мови, а також поза нею. Цей термін включає в себе розмовно-літературну лексику, що в свою чергу поділяється на розмовну та розмовно-просторічну, яка може використовуватися як у писемному, так і у усному мовленні. До цього поняття також відноситься розмовно-нелітературна лексика, а саме, просторічна, вульгарна, лайлива, жаргонна, сленг, аргі, діалектна, а також слова, які використовуються у певних соціальних групах або специфічних середовищах.[12]

Можемо зробити висновок, що поняття зниженої лексики є дуже багатограним й охоплює широкий спектр явищ різного рівня. Ця лексика виконує ключові функції у художніх творах, де вона не лише збагачує текст, а й створює особливу атмосферу та сприйняття. Важливо зазначити, що при перекладі зниженої лексики необхідно ретельно відтворювати її конотацію – емоційне і культурне забарвлення, яке вона несе, аби зберегти оригінальну атмосферу і вплив на читача. І хоча деякі можуть сприймати її як відхід від стандартів мови, вона відображає мовні уподобання суспільства та забезпечує його культурне розмаїття. Таке використання лексики надає творам автентичності та виразності, дозволяючи авторам ефективно спілкуватися з аудиторією та створювати неповторні творчі образи. Таким чином, стилістично знижена лексика не лише відображає сучасні мовні тенденції, а й глибоко впливає на сприйняття та розуміння мовлення, відкриваючи нові шляхи для розвитку та творчості в мовному просторі. Безсумнівно, функції важливо відтворити при перекладі, щоб зберегти оригінальну атмосферу та вплив твору

на читача. У наступному підрозділі проаналізуємо типи стилістично зниженої лексики крізь призму їх відтворення в перекладі.

1.2 Склад стилістично зниженої лексики іспанської та української мов як джерело труднощів перекладу

Якщо розглядати кожен з елементів лексики, що входить у поняття “стилістично знижена лексика”, можна помітити їхню відмінність від загальноживаної літературної мови. Для більш ґрунтовного розуміння даної лексики розглянемо кожен з її елементів окремо.

Термін «вульгаризм» (лат. *vulgaris*: звичайний, простий, народний) – у стилістиці літературного мовлення – неприйнятне, непристойне, грубе побутове, брутальне або іноземне (варваризм) слово чи вираз. Часто вживається у художніх творах для надання їм особливого побутового колориту, увиразнення характерних ознак егалітарного середовища. Може бути притаманний певній культурі, наприклад, сміховому стильовому напрямку (котляревщина, окремі прояви низового бароко, авангардизм). В останній чверті ХХ ст. поширений у творчості неоавангардистів та постмодерністів.[31] На думку А. М. Кіщенко, в сучасних художніх творах вульгаризми вже стають не лише характеристичною рисою, але й стильовою ознакою, оскільки вони використовуються не тільки в мовленні персонажів, а й у мовленні самого автора. [10]

Дуже схоже за значенням є термін “просторіччя”, але не є таким грубим як “вульгаризм”. “Великий тлумачний словник сучасної української мови” В.Т. Бусела пропонує таке визначення: “Просторіччя – слово, граматична форма, зворот, що не є нормою літературної мови, але вживається в побутовому мовленні, а в художніх творах використовується як стилістичний засіб для надання мові зневажливого, іронічного, жартівливого, грубоватого та іншого відтінку.”[29] Для просторічної лексики характерне значне зниження стилістичного рівня, особливо порівняно з розмовною. Якщо зниження розмовної лексики відчувається головним чином при використанні її у письмовій літературній мові, то просторічна лексика характеризується низьким рівнем як у

письмовій, так і усній формі літературної мови. Як зазначає Л. А. Коробчинська у своїй роботі, до просторічної лексики відносяться як і слова зі зниженим експресивно-емоційним забарвленням (такі як грубе просторіччя, або вульгаризми), так і слова з неправильними граматичними та фонетичними формами, а також неправильне вживання слів.[14] О. В. Дуденко та І. І. Коломієць розглядають термін “просторіччя” як нелітературне (народна мова, яка знаходиться поза літературною мовою) та літературне просторіччя (знижені лексеми, які є у складі літературної мови). Дослідники вважають, що літературне просторіччя, яке виступає межею між літературною та народно-розмовною мовами, може використовуватися у літературній мові з обмеженими стилістичними завданнями, зокрема для “зниженої” характеристики персонажів та подій.[9]

Що стосується діалектизмів, жаргонізмів, арготизмів та сленгу, то можна помітити, що даний тип лексики не відноситься у більшості випадків до грубих слів, але вважається нелітературною через свої особливості. Згідно з думкою Л. А. Коробчинською лексеми зазначених категорій відносяться до розмовної мови, що згідно з визначенням поданим у розділі 1.1 вважаються стилістично зниженими.[13]

Діалектизми – це слова, які використовуються лише певною частиною носіїв мови і є характерними для конкретних регіональних діалектів.

Діалектизми також можуть відображати культурні особливості та історичні традиції певного регіону. Вони часто передають відтінки місцевого колориту та унікальні особливості мовного спілкування. Такі вирази можуть бути спільними для груп людей, які проживають у відповідній місцевості, але можуть бути незрозумілими для інших носіїв мови, що не мають досвіду спілкування у даному регіоні. Наприклад: “хтіти”, “меї”, “свеї”, “легінь” (парубок), “перун” (грим).[20]

Жаргонізми, на відміну від діалектизмів, відображають специфіку мовлення конкретних соціальних груп або професійних спільнот. Вони можуть включати терміни, сленг, або специфічні вирази, які використовуються в межах певних субкультур чи груп інтересів. Жаргонізми допомагають підтримувати

внутрішню спільність та спілкування між членами групи, а також можуть виражати їхні особливі цінності, переконання та спосіб життя. Такі вирази можуть бути неправильно розумінні або неприйнятні для тих, хто не є членом відповідної соціальної групи. Наприклад: “коха” (зразок), “хата” (квартира), “хвіст” (академ-заборгованість), “дирик” (директор).[20]

Арготизми є близькими до жаргонізмів і є нелітературними словами і висловами, які вживаються декласованими та антисоціальними групами. Ці слова виходять за межі літературного вжитку. Наприклад, “кишки” (речі), “карточка” (обличчя).[20]

Сленг – розмовний варіант професіонального мовлення; жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення.[29] Сленгові вирази часто використовуються для створення почуття спільності та відмінності від інших груп чи поколінь. Це може бути мова вуличної молоді, професійного середовища або інших специфічних груп. Використання сленгу може відображати модні тенденції, молодіжну культуру, а також потребу у самовираженні та створенні власної ідентичності.

Також, нам здається влучним додати до цього переліку обценну лексику, адже вона також вважається нелітературною і відноситься, згідно з думкою деяких науковців, до стилістично зниженої. Згідно з Л. О. Савицькою, “обценною лексикою прийнято називати табуйовані (заборонені) непристойні (недруковані, нецензурні, нелітературні) слова і вислови. Обсцесивність – це вживання мови, яку вважають відразливою, непристойною; саме поняття обценности охоплює не тільки різнотипні вербальні усні й писемні форми вияву, а й невербальні (мову жестів, графіті тощо)”[34]

Таку лексику Л.О. Савицька пропонує поділити на такі групи:

1. Табуйовані слова, пов'язані з “непристойними” частинами тіла та сексуальною діяльністю.
2. Слова пов'язані з сексуальною лайкою. [34]

У мовленні за даних комунікативних обставин мовець може скористатися ситуативними засобами вираження конотації, своєї оцінки ситуації, явища, предмета, дійсності. Серед засобів вираження такої оцінки надзвичайно вартісним мовленнєвим ресурсом є евфемізми та дисфемізми. Якщо ми звернемося до “Великого тлумачного словника сучасної української мови”, то знайдемо там таке визначення терміну евфемізм: “Слово чи вираз, який замінюють у мові грубе, непристойне, з неприємним емоціональним забарвленням слово; Заміна грубих, непристойних, неприємних слів іншими словами”.[29] Тим часом, як в словнику Королівської академії іспанської мови пояснення цього терміну звучить так: “Пом’якшене або делікатне вираження думок, пряме і безпосереднє висловлення яких було б занадто різким або грубим (*Manifestación suave o decorosa de ideas cuya recta y franca expresión sería dura o malsonante* [38])”. В той час, як дисфемізм має абсолютно протилежне значення, а саме: “Троп, що полягає в заміні звичайної, нейтральної назви грубим, вульгарним словом або висловом.”[29]

Згідно з Б. Мартінес Ернандо, який вважає, що евфемізми служать для уникнення прямого вираження неприємних або недоречних виразів шляхом заміни їх пристойнішими або більш м’якими за значенням, дисфемізми вказують безпосередньо непристойний, грубий за значенням або не приємний, використовуючи слова, які їх прямо відображають. Але для деяких людей нецензурні слова є пристойними для вжитку, а для когось вони вважаються непристойними, тому в цьому випадку немає точного розподілу на окремі групи.[26]

У своїй роботі А. Марховська стверджує, що евфемізми та дисфемізми можуть перебувати у різних відносинах у межах мовної системи, будучи синонімічними (на основі еквівалентності між лексичними одиницями з позитивним або негативним забарвленням) або родовидовими. А також, що можлива міграція евфемізмів та дисфемізмів з однієї тематичної групи до іншої, при цьому евфемізми можуть зберігати свої меліоративні властивості або змінювати їх на протилежні.[15]

В українській та іспанській мовах широко використовуються дисфемізми у розмовному мовленні, не виключенням також є і художні тексти. До прикладу, дисфемізми використовуються для надання більшого забарвлення звичайним словам, щоб показати негативне або зневажливе ставлення, в українській версії повісті “Хто вбив Паломіно Морело” замість слова “сміятися” при перекладі використовують “шкіритися” – “¿De qué te ríes?”[43] – “Чого шкіришся?”[40]; або замість “не до вподоби” перекладають як “не до шмиги” – “Ya que, por supuesto, al Coronel no le haría ninguna gracia que su hija tuviera amores con un avionero.”[43] – “Бо ж полковникові *не до шмиги*, що його донька кохає простого пілота.”[40]

З точки зору використання дисфемізмів в українській та іспанській мові все ж таки є значні відмінності. Тільки в останні роки українські автори почали використовувати стилістично знижену лексику у своїх творах. Через те, що для українського читача така лексика є не звичною в художніх творах автори часто її використовують з ціллю вразити читача та додати незвичності тексту. Те ж саме можна сказати і про стилістику перекладної літератури на українську мову. В Україні перекладачі при перекладі часто вдаються до пом’якшення та нейтралізації, що робить вихідний твір більш консервативним в порівнянні з оригіналом. Хоча, в наші часи можна помітити, що перекладачі частіше почали відтворювати стилістично знижену лексику та наближати переклад до оригіналу. В свою чергу, для іспаномовної аудиторії дисфемізми та лайливі слова в творах не є новиною та читачі сприймають подібні за ступенем експресивності слова та вислови на іншому рівні. Через це, з’являється проблематика міжкультурних розбіжностей у використанні стилістично зниженої лексики, яка може виникати через різницю в мовних традиціях, соціокультурних контекстах та сприйнятті висловлення. Ця проблематика може мати велике значення для процесу перекладу, оскільки перекладачеві потрібно не лише вірно передати смисл оригіналу, але й врахувати особливості культурного контексту цільової аудиторії, що зумовлює необхідність певних змін та адаптації.

На думку А. Ю. Марховської, використання дисфемізмів в іспанській мові є більш звичним. Іспаномовного читача не шокує використання непристойного слова або виразу зниженого регістру, оскільки це традиційно є частиною його культурного тла. [16] Такий підхід відображає особливості культурного сприйняття та відношення до мовленнєвої експресії, що може впливати на сприйняття тексту і вимагати від перекладача відповідного адаптивного підходу при перекладі.

Як зазначає С. Б. Фокін у своїй роботі присвяченій дисфемізмам перекладачу часто стають у пригоді різні категорії словників при перекладі та вирішені перекладацьких проблем. Для багатьох лексико-стилістичних явищ, таких як фразеологізми, неологізми та діалектизми, існують спеціалізовані словники, проте дисфемізми досі не отримали власного лексикографічного відображення. Це частково пояснюється тим, що значну частину дисфемізмів вважають мовленнєвими явищами, які виникають в результаті конкретного контексту та функціонують лише у цій специфічній ситуації. Проте велика частина дисфемізмів вже давно перейшла з категорії мовленнєвих okazіональних в лексичні одиниці, які закріплені у мовній системі і знаходяться у словниках, хоча це може бути представлено у вигляді невпорядкованого переліку.[22] Отже, дисфемізми є важливим засобом висловлення негативної оцінки. Завдяки дисфемізації окремі лексеми, що в первинному значенні є нейтральними, можуть набувати негативної конотації, а отже – перетворюватися на стилістично знижені. Окремі дисфемізми стають настільки поширеними, що фіксуються на рівні словників.

Зараз в українській та іспанській мовах є деякі джерела та словники, які мають полегшити пошук значення стилістично зниженої лексики. До прикладу, що стосується українських видань, існує словник нецензурної лексики та її відповідників, автором якого є Л. Ставицька, який має назву “Українська мова без табу”. Перший у своєму роді словник нецензурної лексики та відповідників українською мовою пропонує докладний опис обценних слів та висловів, а також їх евфемізмів, включаючи еротичну лексику та сексуальний сленг, які

широко вживаються у різних сферах, від усного мовлення до художньої літератури і медіа. Словник охоплює понад 5000 слів та стійких виразів, надаючи їх стилістичні описи, пояснення їх походження та історико-культурний контекст, а також фіксуючи випадки нестандартного вживання.[34] Звісно, словники такого типу не є двомовними і тільки зможуть допомогти перекладачу підібрати влучний еквівалент до слова або виразу в перекладі.

Також, невід'ємним джерелом для пошуку тлумачень та синонімів в іспанській мові є словник Королівської академії іспанської мови.[38] За допомогою цього ресурсу можна влучно підібрати відповідник у мові перекладу, адже там є велика кількість значень слова або виразу.

Ще одним корисним джерелом для перекладачів для пошуку значень сленгових виразів в українській мові є “Словник українського сленгу”. Цей ресурс стане в нагоді для розшифрування значення лексем та для влучної передачі сенсу слова або виразу мовою перекладу. “Словник українського сленгу” є важливим інструментом для перекладачів, які прагнуть точно передавати стилістично знижену лексику та розмовні вирази. Цей тип словника збирає та систематизує неформальні, сленгові слова і вирази, що широко вживаються в повсякденному спілкуванні, але не завжди присутні в стандартних словниках.[32]

Ресурс такого ж типу присутній і в іспанській мові, який має назву “Diccionario de argot español” (Словник іспанського арготу). Словник арготу є важливим інструментом для перекладачів, яким необхідно зафіксувати та точно передати неформальні, розмовні та сленгові вирази, що використовуються в різних соціальних контекстах. Аргот, сленг та жаргон часто характеризуються мінливим характером і є специфічними для певних соціальних або професійних груп, вимагають спеціальних знань для правильного розуміння і перекладу. Даний словник дає змогу точно вловити і передати колорит, тон і нюанси розмовної мови і сленгу, забезпечуючи таким чином ефективну і автентичну комунікацію.[36]

До складу стилістично зниженої лексики належить велика кількість груп слів і щоб розрізнити та відносити їх до конкретної з цих груп у багатьох словниках використовують стилістичні помітки, які свідчать про стилістичне зниження того чи іншого слова. До прикладу, у передмові одинадцяти томного “Словника української мови”, зазначено наступні маркування, які вказують на стилістично знижену лексику[33]:

- “Розм.” – використовується для слова з розмовного реєстру;
- “Зневажл.” – використовується для слів, які вживаються у зневажливій або дещо принизливій формі;
- “Фам.” – використовується для фамільярних слів, що вживаються у розмовній мові;
- “Вульг.” – використовується для вульгарних слів, які рекомендується уникати в літературному вжитку через їх грубість;
- “Лайл.” – використовується для лайливих слів, тобто слів або виразів, які вживаються як лайка. [33]

Такі ж позначення можна побачити “Великому тлумачному словнику сучасної української мови” для маркування стилістично зниженої лексики.[29]

З цього аналізу ми можемо зробити висновок, що “стилістично знижена лексика” це більшість лексем, які вважаються нелітературними, тобто слова, які виражають зневажливе ставлення, негативну оцінку та вважаються образливими. У розділі розглянуто різноманітні аспекти стилістично зниженої лексики, включаючи вульгаризми, просторіччя, діалектизми, жаргонізми, арготизми, сленг та обценну лексику. Ці елементи мають важливе значення для виразності мовлення в різних соціокультурних контекстах. Крім того, у перекладацькій практиці зустрічаються евфемізми та дисфемізми, які використовуються для пом'якшення або підсилення значень слів. Розуміння та вміння користуватися цими елементами лексики є важливим для перекладу та комунікації.

1.3 Стратегії відтворення стилістично знижених лексем з точки зору досягнення адекватності та еквівалентності

При перекладі стилістично знижених лексем перед перекладачем завжди постає питання влучної передачі змісту оригіналу. І якщо з стилістично нейтральною лексикою в більшості випадків не виникає питань при перекладі, то стикнувшись з емоційно забарвленою, зниженою та обценною лексикою перекладач повинен задуматись, як не втратити подану експресивність та вдало відтворити її в перекладі. Одним з способів відтворення такого типу лексики є використання евфемізмів та дисфемізмів.

Ці терміни дуже допомагають перекладачу при відтворенні лексичних одиниць для надання їм вдалого відтінку експресивності. Українська мова хоч і славиться різнобарв'ям слів та виразів, проте у перекладі не всі лексеми є пристойними для вживання, адже багато літературних та кінематографічних творів піддаються цензурі, що звісно ускладнює роботу перекладача. Особливо це можна простежити у фільмах, адже у нас не прийнято відтворювати обценну лексику при перекладі кінематографії. У процесі перекладу часто виникає проблема збалансування емоційного виразу між мовами. Часто перекладачі, не враховують різницю в емоційному навантаженні між вихідною та цільовою мовами та пом'якшують або нейтралізують ненормативну лексику. Проте іноді звичайні мовні обороти, навпаки, підсилюються в перекладі і перетворюються на грубіші вирази.[8] Тому постає питання еквівалентності та адекватності при перекладі стилістично знижених лексем.

В той час як іспанська література та кінематограф не піддається такій жорсткій цензурі, тому в художніх творах ми можемо зустріти багато стилістично зниженої лексики. На думку Волинець Н. характерною рисою сучасної іспаномовної літератури є використання ненормативної лексики у художніх текстах.[6] Іспанська література в цьому плані є цілковитою свободою для автора.

На думку О. Федотової, існують два основні способи осмислення цензури. Перший підхід, державний, розглядає цензуру як частину державного апарату,

яка контролює та обмежує інформацію. У цьому випадку держава має можливість втручатися в створення інформаційних продуктів і змінювати або зупиняти їх. Другий підхід, суспільний, не обмежується діяльністю державних органів. Цензура розглядається як частина суспільства, яка регулює права і свободи людей, зокрема свободу слова і друку.[21] Хоча в сучасній незалежній Україні законодавство гарантує свободу слова та інформації, проте існує багато різних факторів, які не дозволяють використовувати весь лексичний спектр.

Через цензуру в кінематографі та літературі, перекладач вдається до небажаних втрат при перекладі. Тому якщо порівняти оригінал з перекладом, ми можемо помітити, що багато дисфемізмів не відтворені стилістично заниженими відповідниками. Ймовірно у більшості випадків ці втрати компенсовані в інших місцях, але чи прийнятна ця компенсація. На думку С. Б. Фокіна, втрата означає нееквівалентність на мікрорівні, однак у більш масштабному обсязі ця еквівалентність витримується. У своїй статті “Дисфемізми в художньому перекладі: еквівалентність у мікро- та макроконтексті” дослідник стверджує, що при перекладі дисфемізмів не завжди вдається передати їх у точних місцях оригінального тексту, але загалом їх функціональне навантаження та вплив зберігаються на ширшому рівні. Згідно з проведенням дослідження, можна зазначити, що половина дисфемізмів у певному фрагменті тексту була відтворена перекладачем, хоча не завжди в тих самих позиціях, що й в оригіналі. Це свідчить про те, що на рівні конкретних фраз і речень можуть виникати певні розбіжності, однак на рівні всього тексту еквівалентність залишається збереженою.[22]

Згідно з В. Коллером, існують різні способи досягнення еквівалентності в перекладі [35]:

- Референційна або денотативна еквівалентність: слова в оригіналі (ТО) та перекладі (ТП) позначають одне й те саме в реальному світі.
- Конотативна еквівалентність: слова в обох мовах викликають однакові або схожі асоціації та почуття у носіїв цих мов.

- Текстово-нормативна еквівалентність: слова вживаються в обох мовах у схожих контекстах, тому вони природно вживаються в реченнях і ситуаціях, у яких вони з'являються.
- Прагматична еквівалентність: слова мають однаковий вплив на аудиторію в обох мовах.
- Формальна еквівалентність: слова в обох мовах мають схожі орфографічні або фонологічні особливості.[35]

Переклад художніх творів із використанням “нецензурної” лексики становить значний виклик для перекладача. Окрім того, що необхідно мати глибоке розуміння ідеї та тематики оригінального твору, перекладачеві доводиться знаходити відповідні засоби для відтворення експресивних функцій таких слів. На функціональному рівні ми стикаємося з труднощами передачі стилістично зниженої лексики дуже часто. Проблемою є те, що немає універсального методу передачі всіх функцій, які притаманні такій лексиці, з однієї мови на іншу. Більш того, при перекладі стилістично знижених лексем важливо відтворити їх форму, зміст та функцію. Проте відповідники, наведені у двомовних словниках, часто не еквівалентні за всіма цими параметрами. Наприклад, слово “*mierda*” в іспанській мові має кілька значень, зокрема “1. лайно; 2. бруд, нечистої; 3. грязь, гидота, наскудства; 4. наскуда, пагань,”[30] і вживається як лайливе слово з різними конотаціями. Словниковий відповідник “лайно” передає зміст, але не завжди форму і функцію. В різних контекстах “*mierda*” може використовуватися для вираження роздратування, зневаги або навіть як частина ідіоматичних висловів. У процесі творчого пошуку перекладач може зіткнутися з труднощами у знаходженні відповідника, що відтворив би усі три аспекти.

Ми вже розглянули функції стилістично знижених лексем у пункті 1.1, які нам пропонує Б. Коваленко, але Л. Клепуц має дещо відмінні погляди у зв'язку з зазначеним питанням. Згідно з її класифікацією, стилістичні функції таких лексем включають [11]:

- Натуралістичну

- Експресивну
- Демонстрацію мовної розкутості
- Ігрову
- Наративну
- Естетичну
- Словотворчу [11]

Щоб відтворити дані функції при перекладі, потрібно мати еквівалентні за функціями відповідники на позначення того чи іншого слова або виразу. В деяких випадках це стає проблематичною задачею для перекладача, адже не завжди в мові перекладу є прямий відповідник для лексеми. Неабияким викликом є пошук відповідників для стилістично зниженої лексики, тому що при її відтворенні дуже важливо передати притаманне стилістичне забарвлення. Якщо перекладачеві все таки не вдалося знайти прямий переклад слова і він не зміг обіграти по іншому цей фрагмент, відбувається втрата без компенсації, що на нашу суб'єктивну думку є небажаною при перекладі. Звісно, якщо таких втрат у всьому перекладі декілька і це не впливає на сприйняття матеріалу реципієнтом, то такі втрати не будуть мати наслідки для адекватності перекладу. Інший випадок, це коли через втрату або заміну фраз та слів на більш нейтральні – змінюється експресивність перекладу, втрачається натуралістичність твору та зникає вся мовна розкутість – це може бути поганим наслідком для адекватності.

Функція – один з ключових компонентів повідомлення, і для забезпечення функційної еквівалентності вона має бути відтворена. Можемо згадати теорію динамічної еквівалентності Ю. Найди, яка зосереджена на досягненні природного та змістовного перекладу, який справляє на цільову аудиторію такий самий вплив, як й оригінальний текст справив на аудиторію оригіналу. Ю. Найда стверджував, що при перекладі слід надавати перевагу реакції цільової аудиторії, а не дослівному перекладу слово в слово. Це означає, що перекладач повинен враховувати культурні та мовні відмінності, адаптуючи вирази, ідіоми та інші елементи, щоб зробити переклад доступним і цікавим для цільової аудиторії.

Динамічна еквівалентність спрямована на функціональну еквівалентність перекладу, що забезпечує відповідність змісту та впливу оригіналу. [27]

Проблема еквівалентності та адекватності є актуальною в перекладознавстві вже багато років. Її вивчали багато науковців з різних країн та у кожного є свої думки на цей рахунок. Дуже плідно дослідила це питання А. Марховська в своїй дисертації “Відтворення евфемізмів в українських перекладах іспанськомовної художньої прози”. [15] В своїй роботі перекладознавиця розкрила цю проблему з точки зору дослідників-лінгвістів та перекладознавців, які досліджують це питання різними мовами починаючи з середини двадцятого століття. В свою чергу дослідники мають дуже схожі висновки стосовно цього питання та стверджують, що не існує повної еквівалентності та адекватності перекладу, адже кожен текст є своєрідним та потребує різних перекладацьких рішень у вирішенні проблем перекладу.

Авторка у своїй роботі спиралася на багато праць перекладознавців, такі як К. Райс, Х. Вермеєр, Ж. Дарбельне та інші, які розкрили свої думки стосовно цієї проблеми в роботах. У контексті проблеми еквівалентності та адекватності перекладу, французькі науковці Жан-Поль Віне та Жан Дарбельне у роботі “*Stylistique Comparée du Français et de l'Anglais*” [28], вказують на важливість вибору стратегій перекладу, таких як запозичення, калькування, буквальний переклад, транспозиція, модуляція, еквівалентність та адаптація, щоб зберегти стилістичні характеристики оригіналу. Такої ж думки притримується і Роман Якобсон який у своїй статті “*On Linguistic Aspects of Translation*” [25] стверджує, що не існує абсолютної еквівалентності та впевнений, що адекватним способом відтворення мовних одиниць в перекладі є передача самого повідомлення, що намагається донести автор оригіналу, і таким чином переклад стає так званим переказом оригінального тексту. За словами цих дослідників, питання еквівалентності та адекватності має вирішуватися з урахуванням мети перекладу. Через те, що адаптація тексту до мети перекладу є пріоритетом, важливо прагнути досягнення адекватності перекладу, тоді як забезпечення

максимальної еквівалентності допоможе зберегти комунікативну функцію тексту в культурному контексті.

Якщо ми звернемося до роботи А. А. Біласа, яка має назву “До питання перекладу одиниць зниженого розмовного мовлення”, ми побачимо, що на основі зроблених досліджень автор робить висновок, що питання перекладу стилістично знижених лексем висвітлено лише у загальних рисах та потребує більш глибокого дослідження. Проте, він дотримується думки, що при перекладі знижених розмовних слів повна еквівалентність оригіналу і перекладу не видається можливою через багату кількість різних чинників та низку особливостей (структурно-морфологічні, лексико-семантичні, соціально-функціональні, експресивно-стилістичні).[1] Також, у своїй статті “Стратегії відтворення емоційно-експресивної функції знижених розмовних одиниць в українському перекладі роману Е. Е. Шмітта “Оскар і рожева пані” автор розглядає стратегії відтворення стилістично зниженої лексики та робить висновок, що існує можливість застосування декількох стратегій у межах одного перекладу, проте саме для відтворення емоційно-експресивного функціонування зниженого лексичного компонента найкращими перекладацькими стратегіями є нейтралізації та універсалізації.[3] Проте на нашу думку нейтралізація є не найкращою стратегією при перекладі стилістично знижених лексем, адже може втратитися суть та емоційне забарвлення оригіналу. Такої думки притримується й О. Юндіна, яка в своїй статті дослідила нейтралізацію в перекладі памфлетів та зробила висновок, що у перекладі спостерігається часткова зміна функціонально-стилістичного наповнення тексту, що призводить до зниження експресивності мовних засобів, характерних для жанру оригіналу та індивідуального стилю автора. Функція впливу мовного вираження нейтралізується через стилістичні трансформації, які перекладач здійснює на рівні речення, вилучаючи окремі частини або кілька речень, а стилістично забарвлені словосполучення замінюють на нейтральні або також вилучають. В результаті цільові характеристики оригінального тексту видозмінюються у перекладеному тексті. У перекладі домінантність функції впливу поступається

місцем функції інформування, яка стає первинною, змінюючи первісний баланс між цими функціями в оригіналі. [23]

Наприклад, при перекладі повісті Маріо Варгаса Льоса “Хто вбив Паломіно Молеро?” перекладачі Л. Олевський та С. Борщевський намагалися відтворити стилістично знижену лексику, але звісно не обійшлося без втрат. До прикладу, в цьому фрагменті твору, вони вирішили зробити пом’якшення: “Aunque fuera *jodido* trabajar, ahora comía todos los días y su vida estaba libre de la incertidumbre de antes.”[43] переклавши це так: “Хоча служба й бридка, однак тепер має заробіток і його життя не таке непевне.”[40] Ми можемо побачити, що переклад став стилістично нейтральним на відміну від оригіналу.

Висновки до розділу I

Можемо зробити висновок, що при перекладі стилістично знижених лексем, а саме обценної лексики, вульгаризмів, просторіч, жаргонізмів, перед перекладачем постає дуже багато труднощів, які мають різні способи їх подолання і для кожного твору треба знаходити особливий підхід, адже не існує універсального. Однією з основних проблем є знаходження адекватного еквіваленту для стилістично знижених виразів, які можуть мати специфічне значення або відтінок. Крім того, існує проблема збереження експресивності та автентичності оригіналу під час перекладу. Деякі вирази можуть втратити свою емоційну силу або виразність в іншій мові, що може спричинити ризик втрати важливих аспектів оригінального тексту. Переклад стилістично зниженої лексики є складним завданням, яке вимагає від перекладача глибокого розуміння мови, культури та контексту.

Розділ II. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНОЇ ЛЕКСИКИ У ПОВІСТІ МАРІО ВАРГАСА ЛЬЙОСИ “ХТО ВБИВ ПАЛОМІНО МОЛЕРО?”

2.1. Характеристика стилістично знижених лексем у тексті повісті

Багато авторів у своїх художніх творах, фільмах та сценаріях використовують неформальну лексику, щоб надати живості й емоційності мовленню, зобразити ситуації й завдяки мовленню персонажа розкрити його внутрішній світ. Використання такої лексики дозволяє їм передати атмосферу й особливості культурного середовища. Звичайно надмірне використання лексем такого типу може негативно повпливати на сприйняття цього твору, але для надання експресивності певним ситуаціям на наш погляд вживання такої лексики є припустимою.

Стилістично маркована лексика, відмінна від загальноновживаної літературної мови, є потужним інструментом для передачі особливого настрою та вираження індивідуальності в комунікації. Вона створює неповторну атмосферу та додає глибину тексту, привертаючи увагу до контексту та емоційного забарвлення виразу. Однак важливо розуміти, що реакція на цю лексику може бути різною у різних культурних середовищах. Вона може сприйматися як вираз оригінальності та автентичності, так і викликати непорозуміння або неприйняття, залежно від соціокультурного контексту та особливостей сприйняття.

Під час художнього перекладу перед перекладачем постає багато складних завдань, оскільки треба не лише влучно передати сюжет та основну ідею оригіналу, але й урахування величезного спектру факторів, що включають в себе контекст культурного середовища, в яке він вводиться. Такий переклад стає своєрідним мостом, що поєднує дві культурні реальності, і вимагає від перекладача глибокого розуміння як мовного коду, так і культурних особливостей як оригінальної, так і цільової мови.

Багато чинників можуть вплинути на процес художнього перекладу, зокрема специфіка мовлення автора, його унікальний стиль та виразність, а також соціокультурні відмінності між мовами, які взаємодіють у процесі перекладу. Таким же чином на переклад може повпливати сприйняття та тлумачення тексту перекладачем, що може вплинути на остаточний результат. У такому контексті важливою ланкою стає не лише забезпечення еквівалентності між оригіналом і перекладом, але й забезпечення адекватності передачі сутності та ідеї твору у новому культурному середовищі. Це означає, що перекладач повинен не лише знати обидві мови, але й розуміти їхню культурну специфіку та контекст, щоб вдало передати глибокій ідеї та емоції, що містяться у тексті.

В повісті Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?” стилістично знижена лексика грає важливу роль у формуванні атмосфери та характерів, а також у передачі емоційної насиченості та реалізму. Використання жаргонних виразів, сленгових термінів та вульгарної лексики допомагає авторові створити автентичну картину певного соціокультурного середовища та передати внутрішній світ персонажів.

У творі використання стилістично знижених лексем зустрічається у різних ситуаціях:

- у діалогах між персонажами: “Que están tapando la vaina porque los asesinos son *peces gordos*. – Don Jerónimo le daba a la manivela para encender el motor. Repitió, guiñando un ojo: ¿Cierto que hay *peces gordos*, mi Teniente? –No sé si gordos o flacos, no sé si peces o tiburones. –El Teniente se instaló en el asiento de adelante. Pero se *joderán* igual. El Teniente Silva *se caga olímpicamente en los peces gordos*, Don Jerónimo.”[43]
- у внутрішньому мовленні персонажів: “Si ese *malagracia* del Coronel Mindreau cooperara, sería más fácil. Si él, que debía tener informaciones, antecedentes, que podía interrogar al personal de la Base, quisiera meter el hombro, alguna pista aparecería y echarían mano a esos *conchas de su madre*.”[43]

- при вираженні емоцій: “*Jijunagranputas. Si ustedes hubieran visto cómo lo dejaron, no estarían tan felices, planeando ir al burdel.*”[43]

Ми можемо простежити, що у кожній цитаті присутня стилістично знижена лексика, в деяких випадках використовуються жаргонізми, як наприклад вираз “*peces gordos*”, або вульгаризми: “*conchas de su madre*”, “*jijunagranputas*”, “*se joderán*”.

З проведеного нами дослідження випливає, що частота використання вульгаризмів та обценної лексики є більшою, ніж інших типів стилістично знижених лексем у творі. Наприклад, навіть на початку твору першим словом є нецензурний вираз “*Jijunagrandísimas – balbuceó Lituma, sintiendo que iba a vomitar.*”[43] – лексема “*jijunagrandísimas*” зустрічається у різних варіаціях, як “*jijunagranputas*”, та має значення “трасця твоєї матері” в перекладі на українську.

Проте, найчастішим за вживанням вульгаризмом є дієслово “*joder*” у різних формах. Це слово використовується з трьома основними значеннями. По-перше, воно вживається як синонім до “дражнити”, “дратувати” або “морочити голову”. З іншого боку, це грубе вираження, що вказує на здійснення статевого акту. Також може бути використане як вигук від здивування або захоплення чимось надзвичайним.[38] Використання слова “*joder*” вважається непристойним й образливим в офіційних та культурних колах. Проте в неформальному спілкуванні або в вузьких колах знайомих це слово може сприйматися спокійно і навіть у певній мірі може бути очікуваним. Вульгаризм “*joder*” може використовуватися не тільки на позначенні статевого акту, а й у різних формах мати різне значення. Це слово можна використати у різних контекстах в яких воно може означати [38]:

- Складність: “*Aunque fuera jodido trabajar, ahora comía todos los días y su vida estaba libre de la incertidumbre de antes.*”[43] – “Хоча служба й бридка, однак тепер має заробіток і його життя не таке непевне.”[40]
- Розчарування: “*-Qué jodido lo de Palomino Molero.*”[43] – “Кепська ця історія з Паломіно Морело.”[40]

- Байдужість: “Pero se *joderán* igual.”[43] – “Але вони все одно прогорять.”[40]
- Роздратування: “No jodas más con tu muertito, Lituma.”[43] - “Дай йому спокій, Літумо.”[40]

Вислів “*joder*” можна зустріти майже у всіх емоційних станах – від радості до ненависті.

Ще одним вульгаризмом широкого вжитку в повісті, та в житті іспаномовного населення, є слово “*puta*”, яке використовується як окреме слово, так і з додаванням інших слів, завдяки чому створюються нові вульгарні вирази. Наприклад, у репліці: “Si usted no coopera, si no responde a mis preguntas, se va a meter en un lío de la *puta madre*.”[43] - автор використовує вираз “*puta madre*”, який в цьому випадку означає погрозу. У широкому сенсі, слово “*puta*” в іспанській мові може вживатися з різними відтінками значень та емоційного вираження. Найчастіше це слово використовується як вульгарна назва для проституток або відповідних негативних конотацій, вказуючи на сексуальну поведінку або моральну пристосованість. Проте, в деяких випадках, вживання слова “*puta*” може бути спрямоване не лише на використання вульгарності, але й на вираження сильних емоцій, таких як гнів, роздратування, здивування чи подив. Словник Королівської академії іспанської мови [38] дає нам чотири тлумачення цього слова, розглянемо їх з прикладами з повісті:

- Вживається у формі принизливої характеристики: “Ahora *el puta* no podrá decir que vamos a hacerle perder tiempo.”[43] – “Тепер цей *сучий син* не скаже, що ми забираємо в нього час.”[40]
- Антифразис, розмірковування: “¡*Put*a, qué lecheros! ¡Vivir y trabajar en un sitio así!”[43] – “Ну й щасливчики! Жити й працювати в такому місці!”[40]
- Для підкреслення відсутності або дефіциту чого-небудь: “Puta que eres lento, hijo mío - suspiró su jefe.”[43] – “Який же ти забарний, хлопче,— зітхнув начальник.”[40]

- У прямому значенні: “«*Todas son un poco putas*», pensó Lituma, deprimido.”[43] – “«Всі вона трохи *шльондри*», - похмуро подумав Літума.”[40]

Також, одним з часто вживаних вульгаризмів в повісті є “*concha de su madre*” в різних ситуаціях та формах виразу. Точне значення цього виразу залежить від контексту, у якому він вживається, але в загальному розумінні воно може відображати негативне ставлення до людини або ситуації. За контекстним аналізом в корпусі іспанської мови [37] було з’ясовано, що у деяких випадках це слово може вживатися як вираз захоплення або здивування, але це відноситься до неформального мовлення і не рекомендується вживати в офіційних або формальних контекстах. В цьому вульгарному виразі в залежності від ситуації та форми звертання також змінюється займенник. Наприклад, в одному випадку використовується займенник “su” : “Si él, que debía tener informaciones, antecedentes, que podía interrogar al personal de la Base, quisiera meter el hombro, alguna pista aparecería y echarían mano a esos *conchas de su madre*.”[43] - в даному випадку через використання множини в реченні, або до прикладу в цій ситуації: “«¿Por qué nos odias», pensó Lituma. «¿Y por qué eres tan déspota, *concha de tu madre*?»”[43] - тут, використовується займенник “tu” через звертання до другої особи однини. У Перу даний вульгаризм використовують у скороченій формі, тому автор вирішив застосувати ця відмінність для надання автентичності твору: “Un cachaco debe tener corazón de piedra, ser un *conchesumadre* si hace falta.”[43]

Слід також не забувати, що повість Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?” написаний з використанням перуанського діалекту іспанської мови. Є два типи творів з використанням діалектів: ті, що повністю написані діалектом та ті, що використовують його у певних ситуаціях, до прикладу, для надання колориту персонажу. А. Уртадо Альбір називає твори, які частково, в деяких фрагментах, використовують діалект - монодіалектними.[24] І. С. Орлова вважає, що повість “Хто вбив Паломіно Молеро?” є саме монодіалектним текстом, в якому перуанський варіант мовлення є авторським стилем мовлення, що також створює національно-культурний колорит твору.

Кожен латиноамериканський варіант іспанської мови формується з загально іспанських слів та стійких виразів (паніспанізмів), а також з термінів і висловів, що характерні для певних національних спільнот і конкретних географічних регіонів.[17] Через те, що твір написаний з використанням перуанського діалекту, також зустрічаються стилістично знижені лексеми перуанського походження. Наприклад, у репліці персонажа: “¿Se hacía el *cojudo*, su jefe? ¿O estaba tan nervioso como él por las maneritas del Coronel?”[43] – слово “*cojudo*” згідно з словником Королівської академії іспанської мови [38] має значення “tonto, bobo”(в перекладі: “тупий, дурний”). Також, до прикладу, у фрагменті: “Porque Ricardo Dufó no es un *pata pelada* de Castilla, sino un oficial”[43] вираз “*pata pelada*” перекладається “голодранець”, що згідно з Словником української мови [33] має зневажливе значення по відношенню до інших.

Звичайно, вульгаризми та обценна лексика це не єдині складові зниженої лексики, які зустрічаються в творі. Часто на сторінках повісті можна зустріти просторічну, лайливу, жаргонну, сленгову, діалектну лексику, яка додає колориту тої чи іншої ситуації. Можна привести до прикладу багато реплік з використанням переліченої лексики:

- “Tú eres un sentimental de *mierda*, más bien.”[43] – “Ти з біса вразливий.”[40]
- “Tengo pesadillas, me parece que *me janan los huevos* como a él.”[43] – “Дошкуляють кошмари, мені здається, що то мене оскопили, а не його.”[40]
- “A propósito de huevos, ¿el Teniente Silva *se tiró ya a la gorda?* - preguntó José.”[43] – “До речі, про яєчка: лейтенант Сільва ще не впорав оту товстуху?”[40]
- “¿Cierto que le *cortaron los huevos?*”[43] – “Це правда що йому відрізали яєчка?”[40]
- “No se los cortaron, se los *descolgaron de un jalón* - murmuró Lituma, disgustado”[43] – “Не відрізали, а відірвали – неохоче буркнув Літума”[40]

- “Se lo había confesado a Lituma: «Esta gorda me tiene con *garrotillo, carajo.*»”[43] - “Він навіть зізнався Літумі: «Ця гладуха геть забила мені помороки.»”[40]

Можемо зробити висновок, що вульгаризми та обценна лексика є лише однією з частин стилістично зниженої лексики, що присутня у творі. Паралельно з цим також використовуються просторічна, лайлива, жаргонна, сленгова та діалектна лексика, які додають кольору й реалізму сценам та образам. Ці елементи лексики не лише відтворюють атмосферу та характери персонажів, але й розширюють можливості виразності та автентичності твору. Різноманітність та контекстуальне використання стилістично знижених лексем у повісті Маріо Варгаса Льйоси дозволяють не лише підкреслити індивідуальність персонажів, але й динамічно відтворити соціальне середовище, в якому вони живуть. Таким чином, аналіз стилістично зниженої лексики допомагає краще зрозуміти й оцінити різні аспекти твору, його мовленнєві особливості та художню цінність, а також буде корисним для майбутнього перекладу.

2.2. Специфіка відтворення стилістично зниженої лексики українською мовою на прикладі повісті Маріо Варгаса Льйоси

Літературна творчість Маріо Варгаса Льйоси, відомого перуанського письменника, часто відрізняється своєрідністю та автентичністю, які виявляються не лише в сюжетних лініях та образах, але й у використанні мовленнєвих засобів. повість “Хто вбив Паломіно Молеро?” став чудовим прикладом такого підходу, де автор не боявся використовувати стилістично знижену лексику для створення аутентичної атмосфери та реалістичних образів. Оскільки українська мова має свою власну систему лексичних засобів для вираження різних емоцій та ситуацій, перекладач повинен знайти еквівалентні вирази, які відтворюють аналогічний ефект та емоційного забарвлення.

У перекладі повісті Маріо Варгаса Льйоси, специфіка відтворення стилістично зниженої лексики полягає у знаходженні адекватних виразів та вживанні слів, які б відтворювали той самий тон та емоційний заряд, що й у

вихідному тексті. Перекладач повинен уникати прямого перекладу та шукати вирази, які були б природними та зрозумілими для читача, а також відповідали б контексту української мови та культурним особливостям. Як показано у першому розділі, українська мова більше піддається цензурі та багато лексем є непристойними для вживання, тому важливо враховувати мовні особливості цільової мови. Також, важливо передати не лише поверхневий зміст, але й емоційне навантаження та особливості виразності кожного персонажа. Тільки тоді відтворений текст буде автентичним та вірним оригіналу, зберігаючи його художній стиль та індивідуальність.

Ця тема стає особливо актуальною в контексті культурного взаєморозуміння та міжмовної комунікації. Переклад стилістично зниженої лексики є однією з найбільш складних та важливих завдань для перекладача, оскільки вимагає глибокого розуміння не лише мовних конструкцій, а й контекстуальних особливостей, культурних нюансів та психології персонажів. Саме це робить процес перекладу багатоаспектним і часто навіть викликає суперечки серед фахівців. Наукове дослідження специфіки перекладу стилістично зниженої лексики набуває особливого значення, оскільки воно допомагає розкрити важливі аспекти міжмовної комунікації та культурного обміну.

Існує багато способів відтворення стилістично зниженої лексики, які активно використовують перекладачі у своїх перекладах. А. Білас у своїй статті “Операційний інструментарій перекладу французької зниженої розмовної лексики” робить висновок, що адекватний переклад вимагає відтворення денотативної, конотативної та контекстуальної інформації, а також функціонально-стилістичної конотації, емоційно-експресивного забарвлення та інших аспектів зниженої лексики. Він висвітлив різні підходи до перекладу таких одиниць, зокрема застосування різних видів перекладацьких трансформацій, таких як контекстуальний переклад, калькування, описовий переклад тощо. Було також зазначено, що у процесі перекладу нелітературних елементів можуть виникати значні втрати, оскільки вони часто мають сильно виражене

національне забарвлення, що не завжди можливо передати точно в іншій мові. Таким чином, висновки зазначають важливість уміння перекладача враховувати різноманітні аспекти лексичної та стилістичної специфіки мови, а також вміло застосовувати різні перекладацькі стратегії для досягнення максимально адекватного результату. Тому, під кожен окремий випадок в творі перекладач повинен вміти підібрати правильну перекладацьку стратегію для досягнення найкращого варіанту перекладу з можливих.[2]

Перекладом іспанського оригіналу твору Маріо Варгаса Льюїса “Хто вбив Паломіно Молеро?” займалися два українських перекладача Сергій Борщевський та Лев Олевський. Можна одразу зазначити зіставляючи переклад з оригіналом, що перекладачі добре відтворили суть та емоційне забарвлення повісті. Якщо говорити про концепцію перекладу цього твору, перекладачі використовували різні методи для досягнення хорошого результату.

2.2.1 Втрати та компенсації в перекладі

Для кожного моменту підбиралась потрібна концепція, проте можна сказати, що в деяких моментах перекладу стилістично зниженої лексики використовувався механізм втрат та компенсацій. Якщо не вдається підібрати влучний еквівалент, цілком можливо і доречно компенсувати його в іншому фрагменті.

Наведемо приклад таких рішень:

“Entendemos – dijo Josefino -. Pero aburre pasárselas hablando de un cadáver. No jodas más con *tu muertito*, Lituma.”[43] – “Та ми розуміємо,— відказав Хосефіно,— але набридло без кінця говорити про якийсь труп. Дай уже йому спокій, Літумо.”[40]

В цьому фрагменті ми можемо простежити деякі втрати, які перекладачі компенсували в перекладі. Наприклад, в оригіналі фраза “No jodas más con *tu muertito*, Lituma”[43] містить вульгарний вираз “joder”, який важко передати безпосередньо в українському тексті. Тому в перекладі використано більш м'який вираз “Дай уже йому спокій, Літумо”[40], який має схожий сенс, але менш

вульгарний та більш прийнятний для українського читача. Також, в українській мові не існує багатьох зменшувально - пестливих слів, які притаманні іспанській мові, як в цьому фрагменті слово “muertito” від “muerto”(“мертвий”). В цьому випадку, перекладачі вирішили компенсувати значення слова у минулому реченні словом “труп” і в основному реченні використати займенник “його”. Через те, що не існує повноцінних перекладацьких відповідників для таких слів, які відтворили б форму, функції та зміст, таке перекладацьке рішення є найвлучнішим на нашу думку. Таким чином, компенсація в перекладі виконана шляхом зміни виразу так, щоб зберегти сенс та емоційне забарвлення оригінального тексту.

В тексті зустрічаються приклади, де евфемізми та дисфемізми компенсують один одного в перекладі, що часто використовуються для збереження балансу між формою, змістом та функцією тексту. Наприклад, в даному уривку:

“Suéltenme, *perros* – *articuló* el tenientito. Pero se mantuvo tranquilo, sin hacer el menor intento de zafarse de sus brazos.”[43] — “Пустіть мене, *псюри*,– *мимрив* лейтенантик, однак не пручався.”[40]

З цього прикладу можна побачити, що в даному випадку в перекладі були застосовані дисфемізми для надання тексту більшої емоційності, адже лексеми “perros” та “articular” в звичайному вживанні не є зниженими за значенням. Компенсація лексеми “perros” відповідником “псюри” доречна, проте при порівнянні конотаційного значення, помітно, що українське слово “псюри” має більш грубу та розмовну конотацію [33], ніж іспанське “perros”. Переклад слова “articular” як “мимрити” змінює денотативне значення, додаючи іншу конотацію. Дієслово “articular” в іспанській мові означає “вимовляти чітко, виразно”[38]. Українське слово “мимрити” означає “говорити невиразно, тихо, не чітко”[33]. Це слово додає зовсім інше емоційне забарвлення сцені, ніж іспанське “articular”. Проте, на нашу думку, за допомогою дисфемізмів в перекладі було компенсовано дані лексеми.

Іспанські слова зі зменшувально-пестливими суфіксами часто можуть мати стилістично знижений характер. Лексеми з даними суфіксами часто зустрічаються творі Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Молеро?”. Як зазначають Г. Г. Верба та З. О. Гетьман, зменшувально-пестливі суфікси застосовуються для передачі різноманітних конотативних значень. Хоча в українській мові існують аналогічні ресурси, які також часто використовуються для вираження афективності, ці ресурси не можна вважати повністю ідентичними. Це зумовлено тим, що лексичний склад обох мов має різний потенціал для інтеграції таких суфіксів. [4] Через це, деякі лексеми зазнають втрат при перекладі, як наприклад з прикметником “*flaquito*”:

“*Cómo te dejaron, flaquito.*”[43] – “Що вони з тобою зробили, *хлопче.*”[40]

“*Y como el flaquito era avionero, si ellos no cooperan, quién carajo va a cooperar*”[43] – “А *хлопець* служив в авіації, і якщо вони не допоможуть, то який дідько все розкопає?”[40]

В іспанському оригіналі слово “*flaquito*” є стилістично зниженою лексемою, що означає “худенький, худорлявий”. Воно має певний фамільярний і дещо зневажливий відтінок. У перекладі це слово опущено, втрачається його емоційний відтінок та специфікація зовнішності персонажа. Замість стилістично зниженого відповідника перекладачі використовують нейтральну лексему “хлопець”, яка в подальшому не компенсується, що призводить до втрати конотативного значення оригінального слова.

2.2.2 Пряме відтворення стилістично зниженої лексики в перекладі

Можемо також зазначити, що частою практикою перекладу стилістично зниженої лексики у повісті “Хто вбив Паломіно Молеро?” Маріо Варгаса Льйоси можна спостерігати невід’ємні перекладацькі техніки для такого типу лексики, як: пряме відтворення та пом’якшення чи евфемізацію.

Пряме відтворення передбачає переклад лексичних одиниць без зміни їхнього значення або виразності. Це може бути важливо для збереження автентичності та відтворення атмосфери оригіналу, зокрема в тих випадках, коли

вирази мають ключове значення для розуміння сюжету чи характеристики персонажів.

Можемо спостерігати, що в деяких сценах перекладач вживає прямі відповідники, адже в українській мові є ідентичні за значенням та емоційним наповненням слова. До прикладу, можемо розглянути декілька уривків з твору:

“«*Todas son un poco putas*», pensó Lituma, deprimido.” [43] – “«Всі вона трохи *шльондри*», – похмуро подумав Літума.” [40]

“*Ahora el puta no podrá decir que vamos a hacerle perder tiempo.*”[43] – “Тепер цей *сучий син* не скаже, що ми забираємо в нього час.”[40]

“«¿Por qué nos odias», pensó Lituma. «¿Y por qué eres tan déspota, *concha de tu madre?*»”[43] – “«Чому ти нас ненавидиш, — подумав Літума. — І чому ти такий деспот, *трясця твоїй матері?*»”[40]

“«*Se ha pegado un coritrazuelazo de la puta madre*», pensó Lituma.”[43] – “«Оце гепнувся, *сучий син*»,— подумав Літума.”[40]

В даному випадку, ми бачимо, що переклад і оригінал збігаються за своєю експресивністю і використанні відповідники цілком відповідають словам в першотворі.

Зустрічаються лексеми, які зазвичай є стилістично нейтральними, проте в певних контекстах такі вирази набувають негативної або зниженої конотації. До прикладу, прикметник “*gordo (da)*” використовують для позначення когось з надлишковою вагою [38], проте в деяких випадках дана лексема вживається для образливого або зневажливого ставлення. Якщо розглядати прикметник “*gorda*” то регулярним до нього еквівалентом є українське слово “гладуха”, в той час як прикметник “*gordo*” в іспанській мові відповідає значенню українського слова “гладун”, обидва означають людину з надмірною вагою. Однак, за конотативним значенням слова “*gordo*” та “гладун” мають різницю. Лексема “*gordo*” в іспанській мові не несе в собі розмовної чи зневажливої конотації, тоді як “гладун” в українській мові має розмовну конотацію, яка може сприйматися як зневажлива або фамільярна. Проте в творі “Хто вбив Паломіно Молеро?” частіше

використовується лексема “*gorda*”, що має зневажливе значення. Наприклад, це можна простежити в уривках з твору:

“A propósito de huevos, ¿el Teniente Silva se tiró ya a la *gorda*? – preguntó José.”[43] – “До речі, про яєчка: лейтенант Сільва ще не впорав оту товстуху?”[40]

“Se lo había confesado a Lituma: «Esta *gorda* me tiene con garrotillo, caraño.»”[43] – “Він навіть зізнався Літумі: «Ця *гладуха* геть забила мені помороки»”[40]

“«Ya me va a hablar de la *gorda*», pensó Lituma. «Qué manía.»”[43] – “«Зараз почне про *гладуху*,— подумав Літума.— І що за нав'язлива ідея!»”[40]

Як можна побачити з прикладів, пряме відтворення даної лексеми передає знижене значення, яке передбачає автор в оригіналі.

2.2.3 Евфемізація в перекладі

Зазначимо, що частіше в перекладі відбувається пом'якшення або евфемізація, коли перекладачі використовують більш прийнятні та менш вульгарні вирази. Це може бути зумовлено різними факторами, такими як культурні різниці, норми прийнятності у визначених культурних середовищах, або намаганням нейтралізувати десфимізм у перекладі. Евфемізація може включати в себе використання заміників, уникання прямого згадування вульгарних слів, чи навіть зміну контексту, щоб зробити вислів менш прямим або агресивним.

При перекладі стилістично зниженої лексики перекладачі мають вибирати між прямим відтворенням оригіналу та евфемізацією залежно від різних чинників, що включають контекст, цільову аудиторію, а також мовленнєві конвенції. Прямий переклад може забезпечити більш точне відтворення емоційного забарвлення та семантичного значення оригіналу, однак це може призвести до порушення мовленнєвих норм або відчуття некомфортності у читачів. Вирішення між прямим відтворенням та евфемізацією часто залежить

від характеру та тону оригінального тексту, а також від очікувань іншомовної аудиторії. Таким чином, при перекладі стилістично зниженої лексики важливо зберігати баланс між точністю передачі оригіналу та прийнятністю тексту для цільової аудиторії, а також враховувати вплив культурних, соціальних і мовленнєвих чинників. У творі Маріо Варгаса Льйоси багато зниженої лексики було замінено на евфемізми або були пом'якшені при перекладі. До прикладу, в реченні:

“Si usted no coopera, si no responde a mis preguntas, se va a meter en un lío *de la puta madre*.”[43] – “Якщо не допоможете, якщо не відповісте на запитання, то матимете *страшенну* халепу.”[40]

Оригінальне речення містить вульгарний вираз “*de la puta madre*”, який є досить сильним та може викликати негативні емоції у читачів або аудиторії. Тому, в перекладі було використано пом'якшену форму “*страшенна халепа*”, яка передає загальний зміст та емоційне забарвлення оригіналу, але при цьому уникає використання вульгарності.

Така ж ситуація і з наступною реплікою персонажу:

“Aunque fuera *jodido* trabajar, ahora comía todos los días y su vida estaba libre de la incertidumbre de antes.”[43] – Хоча служба й *бридка*, однак тепер має заробіток і його життя не таке непевне.”[40]

Хоча, перекладачі й використали пом'якшення вульгаризму “*jodido*” та відтворили його за допомогою іменника “*бридка*” в перекладі, загальний смисловий зв'язок і емоційне забарвлення зберігається, оскільки обидва терміни вказують на те, що робота є неприємною або важкою. Такий вибір дозволяє зберегти цілісність тексту та зрозумілість для читачів, не порушуючи при цьому мовленнєві норми або прийнятність мовлення.

В творі “Хто вбив Паломіно Молеро?” також зустрічаються багатозначні вирази, до прикладу слово “*carajo*” :

“¡Los aviadores vivían casi tan bien como los gringos de la International, *carajo!*”[43] – “Льотчики, либонь, жили не гірше від грінго з «Інтернешенал», *хай їм біс!*”[40]

“«Algunos de éstos saben lo que ha pasado, *carajo*.»”[43] – “«Дехто з них знає правду, *дідько їх би взяв!*»”[40]

“A Lituma se le ocurrió que al Coronel le importaba *un carajo* la desgracia del flaquito.”[43] – “Літума бачив: полковникові *начхати*, що сталося з Паломіно.”[40]

“-No te *carajeo* a ti, churre -murmuró Lituma”[43] – “Я не *лякаю* тебе, хлопче – пробурмотів Літума.”[40]

Словник Королівської академії іспанської мови [38] дає багато значень цього слова:

- Для висловлювання різкого неприйняття чогось або когось;
- Для вираження здивування, роздратування тощо;
- Презирливість, злість або дратівливість;
- На позначення заперечення або відхилення.

Через це в українській мові також присутня велика кількість відповідників для цього слова «*carajo*». З наведених прикладів з твору ми бачимо, що у різних контекстах це слово набирає різноманітних відтінків: від передачі його передачі лексеми дисфемізмом – “*хай їм біс*”, “*дідько їх би взяв*” – до нейтралізації – “полковникові *начхати...*”, “Я не *лякаю* тебе...”.

При використанні прямих відповідників, треба також замислюватись чи є воно доречним в перекладі, навіть якщо воно існує у мові перекладу. Оскільки це питання і повсякдень є доволі спірне, треба обережно підбирати відповідники зниженої лексики, щоб не перенасичити переклад. Існують також випадки, коли прямий відповідник не підходить за контекстом і треба знайти влучний синонім, який його замінить. До прикладу, слово “*mierda*” має основне значення та в більшості випадків перекладається як “*лайно*”. Проте, не у всіх випадках воно має саме таке значення, а служить як вульгаризм на позначення незадоволення або обурення. В тексті ми також можемо зустріти цей вираз, проте перекладач в цих випадках вирішив застосувати евфемізацію:

“Tú eres un sentimental de mierda, más bien.”[43] – “Ти з біса вразливий.”[40]

“Ni mierda -admitió el Teniente, con una muesa.”[43] – “Дулю з маком,-
скривився лейтенант.”[40]

Евфемізація у перекладі відіграє важливу роль у збереженні культурних та емоційних контекстів, дозволяючи адаптувати вирази до цільової аудиторії та не порушувати мовленнєвої норми.

Висновки до розділу II

Можемо зробити висновок, що для найкращого результату необхідний баланс між збереженням автентичності та прийнятністю тексту в перекладі стилістично зниженої лексики. Для успішного відтворення такої лексики перекладачам слід уважно вивчати контекст та вибирати стратегію перекладу, що найкращим чином відтворить зміст і емоційний вплив оригіналу, забезпечуючи при цьому прийнятність тексту для читачів цільової аудиторії.

Проведений аналіз виявив, що перекладачі повинні враховувати різноманітні фактори, такі як контекст, цільова аудиторія, стиль та емоційне забарвлення, при виборі стратегії перекладу стилістично зниженої лексики.

З одного боку, прямий переклад може забезпечити більш точне відтворення оригіналу, зберігаючи його емоційний заряд та автентичність. З іншого боку, евфемізація може бути необхідною для збереження прийнятності тексту в мовленнєвому середовищі цільової аудиторії. Велике значення має також врахування мовних та культурних особливостей як оригінальної, так і цільової мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження, присвяченого відтворенню стилістично знижених лексем в іспансько-українському перекладі на прикладі повісті Маріо Варгаса Льйоси “Хто вбив Паломіно Морело?”, було досягнуто низки висновків, що узагальнюють результати здійсненої роботи.

Було з’ясовано, що стилістично знижена лексика становить значні виклики для перекладачів через специфіку контексту вживання лексем, їхньою емоційною та стилістичною насиченістю. До складу стилістично зниженої лексики входять сленг, жаргон, вульгаризми, обценна лексика та інші складові. Було встановлено, що зменшувально-пестливі суфікси в іспанській мові, які часто використовуються для вираження конотативних значень, також в деяких випадках несуть стилістично знижений характер. Дані складові можуть не мати прямих еквівалентів у цільовій мові, що потребує від перекладача глибокого розуміння обох культур. Зокрема, перекладачу варто знати про розбіжності вживання стилістично знижених лексем у вихідній та цільовій мовах, а також про цензурні обмеження в мові перекладу, адже дані аспекти сильно впливають на вибір перекладацьких стратегій. Для адекватного перекладу потрібно знайти еквівалентну лексему, яка зможе передати форму (конотацію), зміст та функцію оригіналу, що часто становить труднощі. Стилiстично зниженi лексеми мають вiдтворюватися вiдповiдно до iхньої функцiї, однак досягти перекладу якiй би забезпечував вiдтворення усiх 3 складових на практицi важко. Отже, певне порушення еквивалентностi може не суперечити досягненню адекватностi i вiдтворенню функцiї повiдомлення.

У теоретичному розділі було виявлені мовні розбіжності, які впливають на підбір стратегій перекладу стилістично знижених лексем. Пропонується такі способи відтворення даних лексем як запозичення, калькування, буквальный переклад, транспозиція, модуляція, еквівалентність та адаптація. Проте, у практичному розділі було встановлено перекладацькі стратегії, які часто використовуються для перекладу стилістично знижених лексем та мають найбільшу ефективність при перекладі. До таких стратегій відносяться

компенсація, евфемізація та пряме відтворення. Компенсація дозволяє вилучати лексему з певного місця в реченні, але компенсувати його відсутність за допомогою іншого слова в структурі тексту, щоб при цьому не втрачався сенс та емоційний контекст твору. Евфемізація полягає у пом'якшенні грубих або вульгарних виразів для адаптації до культурних норм цільової мови. Пряме відтворення використовується тоді, коли в українській мові існують еквіваленти, які за конотативним та денотативним значенням відповідають оригіналу стилістично знижених лексем, що дозволяє зберегти автентичність мовлення персонажів.

Було виявлено роль та функції стилістично зниженої лексики у тексті. Аналіз показав, що такі лексеми виконують кілька важливих функцій. Вони допомагають створювати автентичність та характерність персонажів, передаючи їх соціальний статус, емоційний стан та культурний рівень. Зокрема, увага до культурних та соціальних контекстів дозволяє перекладачам передати не лише зміст, але й емоційний та стилістичний відтінок оригіналу, що є ключовим для збереження художньої цінності тексту. Крім того, стилістично знижена лексика може викликати певні емоції у читача або ставити позитивну чи негативну оцінку. Вона також сприяє реалізації принципу діалогічного мовлення та може служити засобом привертання уваги читача.

Отже, дослідження дозволило глибше зрозуміти складності та особливості перекладу стилістично зниженої лексики, розібрати ефективні стратегії її відтворення та підтвердити важливість цієї лексики для створення автентичного художнього тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ТЕОРЕТИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Білас А. А. До питання перекладу одиниць зниженого розмовного мовлення / А. А. Білас // Мова і культура. - 2013. - Вип. 16, т. 4. - С. 415-422. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2013_16_4_71.
2. Білас А. А. Операційний інструментарій перекладу французької зниженої розмовної лексики. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. № 645. С. 65–69.
3. Білас А. А. Стратегії відтворення емоційно-експресивної функції знижених розмовних одиниць в українському перекладі роману Е.-Е. Шмітта "Оскар і рожева пані" / А. А. Білас // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. - 2014. - Вип. 45. - С. 191-195. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_45_58.
4. Верба Г. Г. Підручник з перекладознавства. Manual de traductologia. / Г. Г. Верба, З. О. Гетьман., 2013. – 304 с.
5. Войцехівська Н. К. Сучасне молодіжне мовлення (на матеріалі конфліктного дискурсу) / Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство. - 2013. - Т. 21, вип. 19(2). - С. 14-21. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2013_21_19%282%29_5
6. Волинець Н. В. Неконвенційна лексика в іспаномовних художніх творах та особливості її перекладу українською мовою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021 № 52 том 2 С. 112–116. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.52-2.27>
7. Волинець Н. В. Проблеми перекладу ненормативних лексичних одиниць у художньому тексті / Н. В. Волинець. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.. – 2021. – №47. – С. 83–87.

8. Демецька В. В. Адаптація як поняття перекладознавства й культурології / В. В. Демецька // Вісник СумДУ. Серія «Філологія». – 2007. – № 1. – С. 96– 102.
9. Дуденко О. В., Коломієць І. І. Розмовно-просторічна лексика в художньому дискурсі Люко Дашвар: структура, семантика, функції [Електронний ресурс] / Актуальні проблеми філології та перекладознавства. - 2017. - Вип. 12. - С. 65-72. - URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2017_12_19
10. Кіщенко А. М. Стилiстично маркована лексика в сучасному художньому тексті: взаємодія категорії адресатності та експресивності. 2020. С. 37–38. URL: <http://liber.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/30471/1/36-43.pdf>
11. Клепуц Л. Функціональна парадигма ненормативної лексики в постмодерній літературі. *Studia Methodologia* : науковий збірник. 2009. № 29. С. 107-112.
12. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Б. О. Коваленко. – Кам'янець-Подільський, 2002. –183 с
13. Коробчинська Л. А. Лексика розмовної мови / Л. А. Коробчинська // Питання мовної культури. – 1968. – Вип. 2. – С. 3–14.
14. Коробчинська Л. А. Розмовна і просторічна лексика української мови та її ремаркування в словниках. / Л.А. Коробчинська // Лексикографічний бюлетень. – 1963. – Вип. IX. – С. 41-54.
15. Марховська А. Ю. Відтворення евфемізмів в українських перекладах іспанськомовної художньої прози : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Київ, 2015. 196 с.
16. Марховська А. Ю. Дисфемізми та евфемізми у сучасній іспанськомовній прозі та її перекладах українською мовою [Електронний ресурс] / Мовні і концептуальні картини світу. - 2014. - Вип. 50(2). - С. 48-53. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_50(2)_9)

17. Орлова І. С. Перуанський варіант мовлення у новелі “Хто вбив паломіно молеро?” М. Варгаса Льйоси та його відтворення у перекладі. 2010. С. 27–29.
18. Панченко Т. Стилiстично знижена лексика в мові української преси початку ХХІ ст. [Електронний ресурс] / Лiнгвостилістичні студії. - 2016. - Вип. 4. - С. 165-173. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lis_2016_4_18
19. Політика і Культура [Електронний ресурс] – URL: <https://www.pic.com.ua/chuvaky-iz-chvk-falshyva-partytura-vahnera.html>.
20. Склад Української Лексика Зі Стилiстичного Погляду [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/1719051240541/dokumentoznavstvo/sklad_ukrayinskoj_i_leksiki_stilistichnogo_poglyadu.
21. Федотова О. О. Політична цензура друкованих видань в УСРР–УРСР (1917–1990 рр.): монографія. Київ: Парламентське вид-во, 2009. 352 с.
22. Фокін С. Б. Дисфемізми в художньому перекладі: еквівалентність у мікро- та макроконтексті / Мовні і концептуальні картини світу. - 2014. - Вип. 47(2). - С. 474-484. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2014_47%282%29_53
23. Юндіна О. В. Зниження експресивності в перекладах памфлетів я.галана іспанською мовою / О. В. Юндіна. // Вісник Запорізького національного університету. – 2009. – №2. – С. 173–177.
24. Hurtado Albir A. Traducción y traductología. Introducción a la traductología. – Madrid: Cátedra, 2001.
25. Jakobson R. On linguistic aspects of translation [Електронний ресурс]. Essay. – 1959. – URL: http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic84298.files/supplementary_readings/jakobson.p
26. Martínez Hernando, Bernardino Eufemismos y disfemismos en los periódicos españoles [Електронний ресурс] – URL: http://congresosdelalengua.valladolid/el_espanol_en_la_sociedad/martinez_b

27. Nida E. Toward a science of translating : with special reference to principles and procedures involved in Bible translating / Eugene Albert Nida., 1964. – 335 p
28. Vinay J. P. Stylistique comparée du français et de l'anglais: méthode de traduction / J. P. Vinay, J. Darbelnet . – Paris : Didier, 1977. – 331 p.

II. ДОВІДКОВІ ДЖЕРЕЛА

29. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 с.
30. Іспансько-український словник. Українсько-іспанський словник : 230 000 + 210 000 : два в одному томі: 440 000 од. пер. / під заг. ред. В. Бусела. — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2013 — 1136.
31. Ковалій Ю. І. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Том 1 / Ю. І. Ковалій., Видавничий центр «Академія», 2007. – 608 с.
32. Словник українського сленгу [Електронний ресурс]. – 2024. – URL: <https://ua-urban.vercel.app>.
33. Словник української мови: в 11-ти т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970 – 1980
34. Ставицька Л. Українська мова без табу : словник. Київ : "Часопис"Критика"", 2008.
35. Baker M. (Editor), Saldanha G. (Editor) Routledge Encyclopedia of Translation Studies / M. Baker, G. Saldanha. – London: Routledge, 2011
36. Besses L. Diccionario de argot español / Luis Besses. – Barcelona
37. Corpus del Español [Електронний ресурс] – URL: <https://www.corpusdelespanol.org/web-dial/>.
38. Diccionario de la lengua española [Електронний ресурс] – URL:<https://dle.rae.es>.

III. ДЖЕРЕЛА ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

39. Андрухович Ю. Московіада. Роман жахів. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. — 152 с.
40. Варгас Льяоса М. Хто вбив Паломіно Молеро? / Маріо Варгас Льяоса., 2016. – 144 с.
41. Руїс Сафон К. Тінь вітру / Карлос Руїс Сафон., 2021. – 576 с. – (Цвинтар забутих книжок).
42. Ruiz Safón C. El laberinto de los espíritus: La sombra del viento. Barcelona, 2001.
43. Vargas Llosa M. ¿Quién mató a Palomino Molero? / Mario Vargas Llosa., 1986. – 189 с.

RESUMEN

El tema elegido para mi proyecto de diploma “Formas de reproducción de lexemas estilísticamente reducidos en la traducción español-ucraniano a partir del material de la novela de Mario Vargas Llosa “¿Quién mató a Palomino Molero?””.

La traducción de obras literarias siempre ha sido una tarea compleja que requiere no solo un profundo conocimiento de los idiomas de origen y de destino, sino también una comprensión de los contextos culturales y las particularidades estilísticas del original. Uno de los aspectos desafiantes en los estudios de traducción es la reproducción de léxicos estilísticamente reducidos, que a menudo se utilizan para transmitir el colorido, el carácter de los personajes y la atmósfera de la obra. Estos términos pueden incluir una amplia gama de expresiones, desde el argot y los vulgarismos hasta las jergas y las formas coloquiales que caracterizan el habla cotidiana.

La relevancia de este estudio radica en la necesidad de reproducir correctamente en la traducción expresiones léxicas estilísticamente reducidas para preservar la autenticidad y la emotividad del original. La capacidad de captar y reproducir con precisión y eficacia tales expresiones es crucial para preservar la integridad estilística de la obra original, garantizando que el receptor del texto traducido tenga una percepción similar a la del original.

El valor práctico del trabajo reside en la investigación de los métodos de traducción y las especificidades de la reproducción de este léxico en ucraniano, ejemplificado en la obra de Mario Vargas Llosa “¿Quién mató a Palomino Molero?”. El tema de la reproducción de léxicos estilísticamente reducidos en la traducción ha sido abordado por muchos académicos, como A. A. Bilas, N. V. Volynets, A. Y. Markhovska, I. S. Orlova, S. B. Fokin y otros especialistas. Sus trabajos contribuyen de forma significativa a profundizar en la comprensión de los procesos de traducción y a mejorar los métodos de traducción en distintas lenguas.

La base metodológica del estudio es un enfoque integral que incluye el análisis teórico de la literatura sobre cuestiones de traducción de léxicos estilísticamente

reducidos, así como el análisis empírico de decisiones de traducción en el caso de una obra específica.

El objetivo de este trabajo es analizar y determinar las formas de reproducir los léxicos estilísticamente reducidos y descubrir las dificultades que enfrentan los traductores en la traducción. Este análisis incluye un examen de las estrategias de traducción utilizadas y su efectividad en la preservación de la intención original del autor, así como una evaluación de las pérdidas y ganancias que ocurren inevitablemente en el proceso de traducción.

El objeto de estudio son los léxicos estilísticamente reducidos en los entornos lingüísticos español y ucraniano.

El material empírico del estudio es la novela de Mario Vargas Llosa “¿Quién mató a Palomino Molero?”. El análisis se llevó a cabo en base a la traducción de L. Olevsky y S. Borshchevsky. Se analizaron 30 páginas del texto original y se realizó una selección de lexemas estilísticamente reducidos.

El tema de la investigación son los ejemplos de traducción de léxicos estilísticamente reducidos en la obra de Mario Vargas Llosa “¿Quién mató a Palomino Molero?” y los fragmentos correspondientes en la traducción ucraniana. Este análisis revela las decisiones traductológicas y las adaptaciones realizadas para mantener la autenticidad y el impacto emocional del texto original.

El objeto, tema y finalidad de la investigación prevén la solución de las siguientes tareas:

- Identificar las principales dificultades en la traducción de léxicos estilísticamente reducidos.
- Establecer estrategias para la reproducción de léxicos estilísticamente reducidos.
- Investigar el papel y las funciones de los léxicos estilísticamente reducidos.

Para la resolución de las tareas se utilizaron los métodos de análisis de materiales de referencia y científicos, el método contrastivo (para establecer similitudes y diferencias entre los idiomas comparados), el método de muestreo exhaustivo (para recopilar y analizar el material textual), el método de observación (para identificar formas de reproducción de léxicos estilísticamente reducidos), análisis contextual (para

clarificar el significado de la unidad lingüística) y análisis semántico (para identificar la característica semántica de la unidad lingüística a través de su interpretación).

El trabajo consta de resúmenes en ucraniano e inglés, una introducción, dos capítulos con conclusiones, conclusiones generales y una lista de referencias, así como un resumen en español.

Como resultado de la investigación realizada sobre la reproducción de léxico estilísticamente reducido en la traducción del español al ucraniano, basada en la novela de Mario Vargas Llosa “¿Quién mató a Palomino Molero?”, se han alcanzado una serie de conclusiones importantes que resumen los resultados del trabajo realizado.

Se ha descubierto que el léxico estilísticamente reducido presenta desafíos significativos para los traductores debido a la especificidad del contexto en el que se utilizan estas lexemas y su carga emocional y estilística. Este tipo de léxico incluye argot, jergas, vulgarismos y otros componentes que pueden no tener equivalentes directos en el idioma de destino, lo que requiere del traductor un profundo entendimiento de ambas culturas.

El traductor debe ser consciente de las diferencias en el uso de léxicos estilísticamente bajos entre el idioma original y el de destino, así como de las restricciones de censura en el idioma de destino, ya que estos aspectos influyen fuertemente en la elección de estrategias de traducción. Para una traducción adecuada, es necesario encontrar un léxico equivalente que pueda transmitir la forma (connotación), el contenido y la función del original, lo cual a menudo es difícil. Los léxicos estilísticamente bajos deben reproducirse de acuerdo con su función, pero lograr una traducción que asegure la reproducción de las tres componentes en la práctica es complicado. Por lo tanto, cierta violación de la equivalencia puede no contradecir la consecución de la adecuación y la reproducción de la función del mensaje.

En el capítulo teórico se identificaron diferencias lingüísticas que afectan la selección de estrategias de traducción para léxicos estilísticamente bajos. Se proponen métodos como el préstamo, calco, traducción literal, transposición, modulación, equivalencia y adaptación. Sin embargo, en el capítulo práctico se identificaron las

estrategias de traducción que se utilizan con mayor frecuencia para estos léxicos y que resultan ser más efectivas. Entre estas estrategias se encuentran la compensación, la eufemización y la reproducción directa. La compensación permite eliminar un léxico de una parte de la oración, pero compensar su ausencia mediante otra palabra en la estructura del texto, manteniendo el sentido y el contexto emocional de la obra. Por ejemplo, la palabra “flaquito” utilizada en español para describir a alguien de contextura delgada y con una connotación afectuosa, fue compensada en traducción como “хлопець” en ucraniano, lo que pierde el matiz afectivo pero mantiene el contexto social. La eufemización consiste en suavizar expresiones groseras o vulgares para adaptarlas a las normas culturales del idioma de destino. Por ejemplo, la frase original contiene la expresión vulgar “de la puta madre”, mientras que la traducción utiliza la forma suavizada “страшенна халепа”, que transmite el sentido general y el colorido emocional del original, pero evita el uso de la vulgaridad. La reproducción directa se utiliza cuando existen equivalentes adecuados en ucraniano que corresponden tanto en significado connotativo como denotativo al léxico estilísticamente bajo del original, permitiendo así mantener la autenticidad del habla de los personajes. Por ejemplo, la reproducción del lexema “puta” por el equivalente directo en ucraniano “шльондра”.

También se ha destacado la función y el papel del léxico estilísticamente reducido en el texto. El análisis mostró que dichos términos cumplen varias funciones importantes. Ayudan a crear la autenticidad y la característica de los personajes, transmitiendo su estatus social, estado emocional y nivel cultural. La atención a los contextos culturales y sociales permite a los traductores no solo transmitir el contenido, sino también el matiz emocional y estilístico del original, lo cual es clave para preservar el valor artístico del texto. Además, el léxico estilísticamente reducido puede evocar ciertas emociones en el lector o proporcionar una evaluación positiva o negativa. También contribuye a la realización del principio del discurso dialógico y puede servir como un medio para captar la atención del lector.

Por lo tanto, la investigación ha permitido comprender mejor las complejidades y particularidades de la traducción del léxico estilísticamente reducido, analizar

estrategias eficaces para su reproducción y confirmar la importancia de este léxico para la creación de un texto artístico auténtico. La correcta reproducción de léxico estilísticamente reducido es crucial para garantizar un contexto emocional y cultural adecuado, lo que facilita una mejor comprensión de la obra literaria en español por parte de los lectores ucranianos.